

1624

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 10 grudnia 2010 r.

w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez inspektorów i pracowników kontroli skarbowej

Na podstawie art. 11e ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o kontroli skarbowej (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 65, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa warunki i sposoby użycia środków przymusu bezpośredniego, do stosowania których są uprawnieni inspektorzy i pracownicy kontroli skarbowej, zwanych dalej „środkami przymusu”, a także szczegółowe rodzaje i tryb wyposażania inspektorów i pracowników kontroli skarbowej, zwanych dalej „pracownikami”, w indywidualne techniczne i chemiczne środki lub urządzenia przeznaczone do obezwładniania i konwojowania osób albo do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych i innych środków przewozowych, zwanych dalej „pojazdami”, a także w pałki służbowe.

§ 2. Pracownicy są uprawnieni do stosowania siły fizycznej w formie chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony lub ataku, a także stosowania:

- 1) indywidualnych technicznych i chemicznych środków przymusu i urządzeń, przeznaczonych do obezwładniania i konwojowania osób, w postaci:
 - a) kajdanek,
 - b) prowadnic,
 - c) siatek obezwładniających,
 - d) miotaczy gazu lub innych substancji obezwładniających,
 - e) środków powodujących dysfunkcję niektórych zmysłów lub organów ciała:
 - łzawiących,
 - ogłuszających,
 - f) paralizatorów elektrycznych,
 - g) pocisków niepenetracyjnych, miotanych z broni palnej;
- 2) technicznych środków przymusu i urządzeń, przeznaczonych do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów, w postaci kolczatek drogowych, pojazdów służbowych lub przedmiotów ustawianych jako odpowiednio oznakowane przeszkody, oraz urządzeń służących do unieruchamiania kół pojazdów;

3) pałek służbowych zwykłych, wielofunkcyjnych i teleskopowych.

§ 3. 1. Jeżeli okoliczności faktyczne to umożliwiają, pracownik jest obowiązany, przed użyciem środka przymusu, podjąć próbę osiągnięcia podporządkowania się wydanym poleceniom przez stanowczą perswazję słowną lub demonstrację możliwości użycia środka przymusu.

2. Bezpośrednio przed użyciem środka przymusu należy wezwać osobę niepodporządkowującą się wydanym poleceniom do zachowania zgodnego z prawem oraz uprzedzić o zamiarze użycia środka przymusu.

3. Jeżeli w ocenie pracownika zwłoka w użyciu środka przymusu groziłaby niebezpieczeństwem dla życia lub zdrowia ludzkiego albo szkodą w mieniu, należy odstąpić od podejmowania próby, o której mowa w ust. 1, oraz od czynności określonych w ust. 2.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, pracownicy wzywają do zachowania zgodnego z prawem w trakcie stosowania odpowiedniego do sytuacji środka przymusu.

§ 4. 1. Siłę fizyczną stosuje się w celu zatrzymania lub obezwładnienia osoby, odparcia czynnej napaści albo doprowadzenia do wykonania polecenia wydanego przez pracownika.

2. Używając siły fizycznej, nie wolno zadawać uderzeń, chyba że pracownik działa w obronie koniecznej albo w celu odparcia zamachu na życie lub zdrowie człowieka albo na mienie.

§ 5. 1. Kajdanki lub prowadnice stosuje się wobec osób niepodporządkowujących się poleceniom pracownika, tymczasowo aresztowanych lub zatrzymanych, w celu udaremnienia ucieczki albo zapobieżenia czynnej napaści lub czynnemu oporowi.

2. Kajdanki lub prowadnice stosuje się w celu częściowego unieruchomienia kończyn górnych osoby, wobec której stosuje się ten środek.

3. Kajdanki zakłada się na ręce trzymane z przodu, a osobie zachowującej się agresywnie — z tyłu.

4. Prowadnicę można stosować także wobec osób, które nie ukończyły 17 lat.

5. Jeden z uchwytów prowadnicy jest zakładany na rękę osoby prowadzonej, drugi uchwyt pracownik trzyma w ręku lub zakłada na swoją rękę.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 594, Nr 91, poz. 868, Nr 171, poz. 1800 i Nr 173, poz. 1808, z 2005 r. Nr 124, poz. 1042, Nr 132, poz. 1110 i Nr 183, poz. 1537, z 2006 r. Nr 66, poz. 470, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 157, poz. 1119, Nr 191, poz. 1413 i Nr 217, poz. 1590, z 2007 r. Nr 171, poz. 1207, z 2008 r. Nr 110, poz. 707, Nr 209, poz. 1318 i Nr 227, poz. 1505, z 2009 r. Nr 18, poz. 97, Nr 85, poz. 716, Nr 166, poz. 1317 i Nr 201, poz. 1540 oraz z 2010 r. Nr 76, poz. 492, Nr 127, poz. 858, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1309.

6. Kajdanki oraz prowadnicę zdejmuje się niezwłocznie po wprowadzeniu osoby, wobec której je zastosowano, do uniemożliwiających ucieczkę pomieszczeń służbowych jednostek organizacyjnych kontroli skarbowej albo Policji, do aresztu albo na przesłuchanie przez sąd lub prokuratora, chyba że sąd lub prokurator zarządzi inaczej.

§ 6. 1. Siatkę obezwładniającą stosuje się wobec osoby, która swoim zachowaniem stwarza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.

2. Siatkę obezwładniającą stosuje się także w pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa oraz w celu udaremnienia ucieczki osoby tymczasowo aresztowanej bądź zatrzymanej.

§ 7. 1. Środki powodujące dysfunkcję niektórych zmysłów lub organów ciała i miotacze gazu lub innych substancji obezwładniających stosuje się do krótkotrwałego zakłócenia zdolności widzenia, słyszenia, obezwładnienia lub zakłócenia orientacji przestrzennej.

2. Środki powodujące dysfunkcję niektórych zmysłów lub organów ciała i miotacze gazu lub innych substancji obezwładniających stosuje się w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści i pokonywania czynnego oporu;
- 2) pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa;
- 3) udaremnienia ucieczki osoby tymczasowo aresztowanej bądź zatrzymanej;
- 4) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

§ 8. Paralizator elektryczny stosuje się w przypadku:

- 1) odpierania czynnej napaści;
- 2) pokonywania czynnego oporu;
- 3) udaremnienia ucieczki osoby tymczasowo aresztowanej bądź zatrzymanej;
- 4) dokonywania zatrzymania osoby lub bezpośredniego pościgu za osobą podejrzaną o popełnienie przestępstwa;
- 5) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

§ 9. 1. Pociski niepenetracyjne mogą być wyłącznie pociskami gumowymi miotanymi z broni palnej gładkolufowej.

2. Pociski niepenetracyjne stosuje się w przypadkach:

- 1) odpierania czynnej napaści;
- 2) odpierania gwałtownego zamachu na mienie;
- 3) odpierania bezpośredniego bezprawnego zamachu przeciwko życiu lub zdrowiu ludzkiemu albo w pościgu za sprawcą takiego zamachu.

3. Pociski niepenetracyjne stosuje się:

- 1) oddając strzał ostrzegawczy w kierunku bezpiecznym;
- 2) nie celując w głowę i szyję osoby.

§ 10. 1. Kolczatkę drogową lub inną przeszkodę umożliwiającą zatrzymanie pojazdu stosuje się, jeżeli osoba prowadząca pojazd nie zatrzymała się pomimo odpowiedniego sygnału umundurowanego pracownika, znajdującego się w pobliżu oznakowanego pojazdu kontroli skarbowej.

2. Kolczatki drogowej nie stosuje się do zatrzymywania pojazdów jednośladowych.

3. Zastosowanie kolczatki drogowej lub innej przeszkody umożliwiającej zatrzymanie pojazdu powinno nastąpić po uprzednim zawiadomieniu dyżurnego jednostki Policji właściwej dla planowanego miejsca użycia kolczatki lub innej przeszkody.

4. Zastosowanie kolczatki drogowej lub innej przeszkody należy poprzedzić:

- 1) sygnałem zatrzymania, podanym przez umundurowanego pracownika w sposób zrozumiały i widoczny dla kierowcy zatrzymywanego pojazdu, oraz
- 2) wstrzymaniem ruchu drogowego w obu kierunkach, na odległość nie mniejszą niż 100 m od kolczatki lub innej przeszkody.

5. W przypadku blokowania drogi oznakowanym pojazdem kontroli skarbowej można odstąpić od wstrzymania ruchu drogowego.

6. Jeżeli ze względu na okoliczności faktyczne zachodzi potrzeba natychmiastowego zatrzymania pojazdu, a zawiadomienie Policji nie jest możliwe, po zastosowaniu środka przymusu określonego w ust. 1 należy jak najszybciej powiadomić o tym fakcie dyżurnego jednostki Policji właściwej dla miejsca użycia kolczatki lub innej przeszkody.

§ 11. 1. Urządzenia służące do unieruchamiania kół pojazdów mechanicznych, zwane dalej „blokadami”, stosuje się w przypadkach, gdy:

- 1) istnieje uzasadnione podejrzenie, że w pojeździe pozostawionym mogą znajdować się towary lub inne przedmioty pochodzące z przestępstwa;
- 2) wobec osób lub towarów albo innych przedmiotów znajdujących się w pojeździe podjęto czynności kontrolne, a ze względu na okoliczności faktyczne zachodzi obawa ucieczki kontrolowanym pojazdem przed zakończeniem tych czynności.

2. Blokada powinna być założona na przednim kole pojazdu mechanicznego po stronie kierującego oraz trwale oznakowana przez umieszczenie na niej w widocznym miejscu:

- 1) nazwy organu zakładającego blokadę;
- 2) numeru ewidencyjnego blokady;
- 3) adresu, gdzie należy zgłosić się w celu jej zdjęcia.

3. Na pojeździe w widocznym miejscu umieszcza się zawiadomienie o założeniu blokady.

§ 12. 1. Pałkę służbową stosuje się w przypadku:

- 1) odpierania czynnej napaści;
- 2) pokonywania czynnego oporu;
- 3) przeciwdziałania niszczeniu mienia.

2. Zabrania się:

- 1) zadawania uderzeń i pchnięć pałką służbową w głowę, szyję, brzuch i nieumięśnione oraz szczególnie wrażliwe części ciała, a także stosowania na te części ciała blokady i zakładania dźwigni;
- 2) zadawania uderzeń rękojeścią pałki służbowej;
- 3) stosowania pałki służbowej wobec osób, w stosunku do których użyto kajdanek, prowadnic lub siatek obezwładniających, albo wobec osób obezwładnionych wskutek użycia paralizatora elektrycznego.

3. Zakaz stosowania blokady i zakładania dźwigni przy użyciu pałki służbowej nie dotyczy nieumięśnionych oraz szczególnie wrażliwych części ciała.

4. Uderzenia i pchnięcia pałką służbową mogą być zadane we wszystkie części ciała w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie lub zdrowie własne lub innej osoby.

§ 13. 1. O wyposażeniu pracownika w środek przymusu, o którym mowa w § 2, decyduje jego bezpośredni przełożony.

2. Pobranie środka przymusu pracownik potwierdza w ewidencji środków przymusu prowadzonej przez właściwy organ kontroli skarbowej.

3. Pracownik jest obowiązany do zwrotu środków przymusu, o których mowa w ust. 1, w przypadku:

- 1) rozwiązania z nim stosunku pracy;
- 2) na polecenie bezpośredniego przełożonego;
- 3) stwierdzenia nieprzestrzegania przez niego obowiązujących zasad przechowywania środków przymusu;
- 4) podejrzenia użycia przez niego środka przymusu w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.²⁾

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie środków przymusu bezpośredniego stosowanych przez inspektorów i pracowników kontroli skarbowej (Dz. U. Nr 96, poz. 845 oraz z 2005 r. Nr 182, poz. 1528), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, na podstawie art. 11 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o kontroli skarbowej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 127, poz. 858).